

פדיון שבויים במסורת היהודית

דף מקורות נלווה למערך השיעור "פדיון שבויים במסורת היהודית"

1. משנה (המאה ה-2/3 לספירה)

משנה מסכת גיטין, פרק ד משנה ו:
 אין פֹדֵיִן אֶת הַשְּׁבוּיִים יוֹתֵר עַל פְּדֵי דְמִיָּהוּ, מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם.
פירוש התוספות לתלמוד, מסכת גיטין דף נח ע"א:
 כאשר יש סכנת נפשות פודין שבויים יותר על כדי דמיהן.

פירושי מילים:

יותר מכדי דמיהן - במחיר יותר גבוה מהמחיר המקובל שלהם [למשל: יותר מאשר אחד תמורת אחד].
מפני תיקון העולם – כדי לשמור על החברה. בתלמוד יש שני הסברים לכך: 1. כדי לא להטיל עול כלכלי גדול מדי על הציבור; 2. כדי לא לעודד חטיפות נוספות.

2. הרמב"ם (המאה ה-12)

רמב"ם, משנה תורה, הלכות מתנות עניים, פרק ח, הלכה יב
 אין פֹדֵיִן אֶת הַשְּׁבוּיִים בְּיֹתֵר עַל דְּמִיָּהוּ מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם, שְׁלֹא יִהְיוּ הָאוֹיְבִים רוֹדְפִין אַחֲרֵיהֶם לְשִׁבוֹתָם.

פירושי מילים:

יותר מכדי דמיהן - במחיר יותר גבוה מהמחיר המקובל שלהם.
מפני תיקון העולם – כדי לשמור על החברה.

3. הרב שלמה לוריא (המהרש"ל, המאה ה-16)

המהרש"ל, ים של שלמה, מסכת גיטין

שמעתי על מהר"ם מרוטנבורג ז"ל שהיה תפוס (=אסיר) במגדול אייגזהם (טירה שהיה בה כלא) כמה שנים והשר תבע מן הקהילות (היהודיות) סך גדול והקהילות היו רוצים לפדותו ולא הניח (המהר"ם) כי אמר "אין פודין את השבויים יותר מכדי דמיהם" (כפי שמופיע במשנה)... ובוודאי דעתו היה שאם יפדו אותו אם כן יש למיחש (=לחשוש) שלא (=שמא) יעשו כן כל השרים לתלמיד חכם המופלג שבדור בעבור רוב הממון עד שלא יספיק ממון הגולה לפדותם.

הסבר: המהרש"ל מתאר את הסיפור של המאסר של אחד ממנהיגי יהדות גרמניה במאה ה-13, ר' מאיר (המהר"ם) מרוטנבורג. הקהילה נדרשה לשלם סכום גדול כדי לשחרר אותו והמהר"ם סירב לכך.

4. רבי חיים דוד הלוי (המאה ה-20)

רבי חיים דוד הלוי, שו"ת עשה לך רב, חלק ז, סימן נג

כאשר חייל יודע שאם יפול בשבי, מדינת-ישראל כולה ניצבת מאחריו לשחררו, ימסור נפשו בשעת קרב ללא פחד ומורא, אך אם יופעל הדין שאין פודין שבויים יתר על כדי דמיהן (=יותר מהמחיר המקובל שלהם), גם במקרה זה, כאשר חיילים נשלחים בשליחות האומה למלחמה, אז מן הסתם יאמר כל חייל בלבו מוטב לסגת ולא ליפול בשבי. ומי הוא זה אשר ימדוד עתה מה הנזק הבטחוני הגדול יותר, חיזוק כוחם של המחבלים על ידי שחרור חבריהם, או חיזוק המורל של חייל צה"ל במלחמות עתידיות אם תקראנה חס ושלום.

5. הרב שאול ישראלי (המאה ה-20)

הרב שאול ישראלי, שו"ת חוות בנימין, חלק א, סימן טז
מנקודת מבט זו, יש לראות את חובת המדינה בפדיו שבויי המלחמה. שכיון שאלה יצאו למלחמה בשליחות המדינה ומטעמה, להגנת העם היושב בציון, הרי קיימת ועומדת התחייבות בלתי כתובה, אבל מובנת מאליה, שכל טצדקי (תחבולה) שיש בידי המדינה לעשות (בגבולות סבירים שאינם פוגע בטחונה הכללי) כדי לפדותם במקרה שיפלו בשבי. וכשם שקיימת התחייבות מעין זו לדאוג לרפואתם והבראתם במקרה של פציעה ונכות, וכן לדאוג למשפחותיהם במקרה של הפגעים חס ושלום במלחמה, כן לא נופל מזה החיוב לנקוט כל פעולה שהיא לשם הוצאתם מהשבי.

6. רביב דרוקר (עיתונאי בן זמננו)

רביב דרוקר, [הרע בכל העולמות: לא מיטוט חמאס ולא החזרת החטופים](#), הארץ, 30.10.23
אנשים טובים וחכמים מקדמים עכשיו את הרעיון, שאפשר לעשות עסקה גדולה "כולם תמורת כולם", ואחר כך להתחיל במלחמה לחיסול חמאס. זו הזיה. לחמאס חשובים אסיריו, אבל זו כבר לא המטרה העליונה... המטרה העליונה שלהם היא לשרוד ולשמור על שלטונם. כניסה למשא ומתן על עסקה תגרום להם לשרוף עוד ועוד זמן — אולי הם יעשו צעד בונה אמון, ישחררו כמה מחטופינו, אבל עסקה כוללת לא תיעשה עד שהם יהיו בטוחים שבבר לא נוכל להיכנס למבצע קרקעי מסיבי להשמדתם.